

Grundtvig-arkivet fasc.: 379.1-81.

Registreret af: SJD31 / 1 195 5.

Evt. enhedens nr.:

1. Titel el. kort indholdsangivelse:

Antal sider: ca. 515.

Taler af Grundtvig 1819-1866.

Antal blade:

Format: kvart (hvor ikke andet er angivet).

2. Papirsort (farve og evt. vandmærke): Hvor intet andet er angivet, er papirsorten hvid.

7. Ms.' første linie: Se nedenfor.

3. Afmærkning (I. J. N. osv.):

8. Ms.' sidste linie: Se nedenfor.

4. Ortografi:

9. Tryk el. benyttelse:
Se nedenfor.

5. Andre ydre kriterier:

6. Indre kriterier (allusioner, citater m. m.):

10. Tidl. forskeres skønsmæssige datering(er):

11. Nr. i bibliografien:
Se nedenfor.

Indholdsregist:

Indledende oplysninger.

Fasc. nr. 379 rummer 81 mss., alle nummereret 1-81, og således, at nr. 1-74 udgør en kronologisk ordnet række mss., der kan dateres, medens nr. 75-81 udgør en lille gruppe, som ikke (nøjere) kan dateres.

I det følgende gennemgås disse mss. på samme måde som de nærmest foregående fascikler. Titler, begyndelseslinier osv. anføres, men ikke sidste linie. Der gives ingen egentlig indholdsregist, men indholdet berøres, hvis det kan bidrage til oplysning om dateringen oln.

Med hensyn til rækkefølgen skal bemærkes: Mss. var, da registreringen begyndte, i forvejen ordnet kronologisk, og endda på en udmærket måde, så at det kun har været nødvendigt at foretage temmelig få omflytninger, således:

nr. 29 lå oprindeligt mellem nr. 33 og 34.

- 40 - - - - - umiddelbart efter nr. 45.

nr. 44 lå oprindeligt umiddelbart efter nr. 40 (der som anført også er flyttet).

Endvidere: slutgruppen de udaterede taler (der lå - og ligger - i et særligt omslag) var oprindeligt betydeligt større, men det er lykkedes registrator at datere adskillige af disse mss. Således lå mss. nr. 8, 9, 16, 18, 21, 23, 24, 32, 35, 59 alle oprindeligt i den udaterede gruppe. - Ms. nr. 77 er flyttet til sin nuværende plads; det lå oprindeligt sammen med nr. 17, hvor det ikke hører til.

Hvad der iøvrigt kan være flyttet, er kun rene ubetydeligheder: undertiden kan læggene af fx. en tale i sin endelige form og læggene af udkastet til samme tale være blandet mere eller mindre, og dette måtte da ordnes. Men det har kun været nødvendigt ganske få steder.

1.

8 sider (2 læg). Ingen titel. Afmærket: i.i.n.

At tale det Bedste jeg kunde om Ingemann ...
Tale for B. S. Ingemann i november 1819, se bibl. nr. 345. Talen trykt efter nærværende ms. i 1882, se bibl. (Trykt i Sv. Grundtvigs retskrivning). - Udkast, se næstfølgende (nr. 2). Afskrift, se nr.3.

2.

8 sider (2 læg). Ingen titel. Afmærket: I. J. N.

At tale om Ingemann og om hvad der hos ...
Udkast til forrige (1). Det er forkert, når der i nærværende ms. p. 1 øverst til venstre er skrevet (med blyant): Trykt. (Dog skal måske dette ord ikke just sigte til nærværende form).

3.

8 sider.

Tale til Ingemann 1819.

"At tale det bedste jeg kunde om Ingemann og hvad ...
Afskrift ved Svend Grundtvig af ms. nr. 1 her foran (Trykms.).

4.

4 sider (1 læg). Afmærkning: 3 prikker.

Tale

i Døttre-Skolen 7 Apr. 1825

Da mine ærede Colleger i Directionen for dette ...

Tale anførte år og dag i "Christianshavns Døttreskole", af hvis direktion Gr. var medlem 1824-27, se herom bibl. IV, s. 36 med henvisninger. - Talen er utrykt og ikke omtalt eller antydet i det i bibl. nævnte mindeskrift om skolen. (I bibl. IV s. 36, linie 18 f.o. er "1825" en fejl for 1826). Talen er vel, ligesom den følgende, holdt ved den sædvanlige årsafslutning.

5.

4 sider (1 læg); 3 prikker.

Døttre-Skolen

(10de April 1826)

Ærede Forsamling af Døttreskolens Bestyrere, Lærere ...

Tale nævnte år og dag i Christianshavns Døttreskole. Utrykt. - I mindeskriftet er s. 96 omtalt, at Gr. talte - eller skulde tale - 10. april 1826 ved årsafslutningen. - I bibl. IV, s. 36, linie 18 f.o. er "1825" en fejl for: 1826.

6.

8 sider (1 læg + 1 blad + 1 smalt kvartblad; nummereret (med blyant) A, B, C). Udgør 3 udkast til samme tale.

Læg A. Ingen titel.

Det er vistnok ikke for min Dyds Skyld, Ven(nerne) ...

Udkast til tale 24. juli 1839 på Nysø ved indvielsen af Thorvaldsens værksted, se bibl. nr. 629.

Læg (blad) B. Ingen titel.

Det var vist nok ikke for min Dyds Skyld, vore ...

Udkast til samme tale som A. Muligvis er det denne form, Gr. benyttede, se nedenfor.

Blad C. Ingen titel.

Her staaer jeg egenlig som en arm Syn(der) ...

Udkast til samme tale som A og B.

Gr. lod ingen af disse former trykke, men ved årets slutning meddelte han talen i bearbejdet, forkortet form i Brage og Idun II, 1 s. 171-172, indlagt i sit referat af hele begivenheden, jf. bibl. nr. 636. - Ved at sammenligne den trykte form med mss., synes B at komme nærmest ved den trykte form. - Blyantsangivelsen "1840" ved begyndelsen af A og C er fejlagtig, skal være 1839.

7.

4 sider (1 læg). Ingen titel. 3 prikker. Fjerde side blank.

Den eneste Billedhugger, der kan opvække en ...

Udkast til del af artiklen "Vølunds Værksted" i Brage og Idun II, I s. 168-172 (bibl. nr. 636, 1839). Ms. svarer til den trykte tekst fra s. 169, linie 5 f.o. og til s. 171, linie 5 f.o., dog at meget ændredes i den endelige, trykte form. (Mest nøje svarer første side af ms. og s. 169 til hinanden).

8.

2 sider (1 blad); ingen titel; 3 prikker.

Mine Herrer!

Ligesaa lidt som vi Danske har opfundet Krudtet, ...

Tale 24. juni 1840 ved festen på Skydebanen for 400-året for bogtrykkerkunstens opfindelse. Ikke trykt, men korte pressereferater kendes, se bibl. nr. 664.

9.

2 sider (1 blad). Afmærkning: 3 prikker (bølgelinie).

Kongens Skaal

Mine Herrer!

Jeg har taget mig den Frihed ...

Denne tekst går siden ned. Udgør skåltale efter alt at dømme holdt ved festen i Danske Samfund 28. juni 1840 i anledning af Christian VIII's kroning. Talen har samme titel som Gr.s digt ved denne fest ("Det er kun Fjas at være Drot", bibl. nr. 669). I begyndelsen af talen siger Gr., at "Jeg har taget mig den Frihed at skiemte lidt med Majestætens skarpe Recensenter, ...", hvilket Gr. netop gør i digtets vers 1 og 2.

Den anden side af ms. begynder:

Mine Herrer!

Det gaaer med Holger Danske ligesom med Aanden, ...

Er en kortfattet skåltale for Holger Danske, for hvem Gr. ved samme fest skrev et digt, se bibl. nr. 669. - Jf. nr. 81 i nærværende fascikel.

10.

4 sider (1 læg). Afmærkning: 3 prikker.

Ved den ny Asylskoles Indvielse
19de Septbr 1841.

Hendes Majestæt, Dronningen, opretter idag en ny ...
Tale nævnte år og dag ved indvielsen af Caroline Amalies nye asyl-
skole, se nærmere bibl. nr. 708. Talen utrykt (ikke heller kendt i
referat).

11.

8 sider (2 læg, af Gr. nummereret a1 og a2; a2 er afmærket med 3
prikker).

Nordens Historiske Forhold

(I det Skandinaviske Selskab 20de Octbr 1843)

Det Skandinaviske Selskab har ønsket at høre mig ...
Udkast til bibl. nr. 750, se nr. 15 i det følgende.

12.

14 sider (3 læg + 1 blad; læg 3 delt i 2 enkeltblade; læggene og
bladet er af Gr. nummereret b, b2, b3, b4; hvert læg samt bladet af-
mærket med 3 prikker).

Nordens historiske Forhold

(I det Skandinaviske Selskab 20 Octbr 1843)

Mine høistærede Herrer!

De har ønsket at høre mig om Nordens historiske ...
Udkast til bibl. nr. 750, se nr. 15 i det følgende.

13.

8 sider (2 læg; sidste læg delt i 2 enkeltblade; hvert læg af Gr.
nummereret c, c2; 3 prikker på hvert læg).

Nordens Historiske Forhold

(I det Skandinaviske Selskab 20de Octbr 1843)

Det ærede Selskab har ønsket at høre mig om ...
Udkast til bibl. nr. 750, se nr. 15 i det følgende.

14.

16 sider (4 læg; 3 prikker på hvert undtagen læg 2; læggene af Gr.
nummereret nb, nb 2, nb 3, nb 4, dog er "nb 4" anbragt på sidste lægs
trede side).

Nordens Historiske Forhold

En Tale

i det

Skandinaviske Selskab

af

Nik. Fred. Sev. Grundtvig

Mine høistærede Herrer!

De har ønsket at høre mig om Nordens Historiske ...
Udkast til bibl. nr. 750, se nr. 15 herefter.

15.

24 sider (6 læg, som alle, bortset fra det første, er delt i 2 enkeltblade; det første læg ikke nummereret af Gr., men er senere med blyant kaldt "e"; læg 2-6 er af Gr. nummereret 1-5; 3 prikker på første, tredje, fjerde og sjette læg).

Om Nordens Historiske Forhold

En Tale

i det

Skandinaviske Selskab

af

Nik. Fred. Sev. Grundtvig

Forord.

"Er Nordens Forening ønskelig?" Et Ord til det ...

Dette forord fylder læg 1; derefter på læg 2 øverst (som Gr. har nummereret 1):

Mine høistærede Herrer!

De har ønsket at høre mig om "Nordens Hi- ...
Udgør tryk-ms. til bibl. nr. 750 (1843), et skrift med samme titel som her ovenfor. Var et foredrag holdt i anførte selskab 20. oktober 1843, og som udkom omkr. d. 28. oktober samme år. De foregående numre 12-14 er udkast til denne tale.

16.

2 sider (1 blad; 3 prikker; ingen titel).

M. H.

Jeg vil tage mig den Frihed at foreslaae Dem en ...
Tekst optager tre fjerdedel af denne side; derefter følger:

M. H.

Jeg foreslog før en Skaal for Munden og den ...
 Begge disse korte taler blev holdt ved fest på Skydebanen 5. november 1843 og er kendt fra referater i Fædrelandet, se bibl. nr. 752.-
 Den første tale er en skåltale for "munden", den anden for den kommende folkelige højskole i Slesvig, hvormed tænkes på den planlagte højskole i Rødding, som åbnedes næste år. - Angående talen for "munden", se også nr. 59 i det følgende.

17.

22 sider (1 læg + 1 blad + 4 læg, hvert læg samt bladet af Gr. nummereret 3-8, og læg 1-2 må anses for tabt; læg 3 og 6 er afmærket med 3 prikker).

virkelig for mine Øine mellem Skamlings-Bankerne, ...
 Udgør del af tryk-ms. til bibl. nr. 780: Skov-Hornets Klang mellem Skamlings-Bankerne (juli 1844), nemlig fra side 10, linie 4 i dette og skriftet ud. - De af H. Rosendal anførte citater i Højskolebl. 1944 (se bibl.) synes ikke at være citeret efter dette ms. (hvis ellers Rosendal citerer rigtigt, - og faktisk citerer efter ms., hvilket kan betvivles).

18.

4 sider (1 læg).

Islands Skaal

Island! hellige Øe! Ihukommelsens vældige Tem(pel) ...
 Tekst går til p. 2 ned; udgør tale ved Studenterforeningens Nordiske Højtid 13. januar 1845, se bibl. nr. 805. Teksten i beretningen s. 34-35 (se bibl.) er temmelig fri i forhold til ms.

Pag. 3-4 begynder således:

Man siger i Germanien og synes virkelig at ...
 Tale ved samme fest, men holdt før forrige tale. Trykt i beretningen s. 20-21, frit i forhold til ms. (også i Brun I 235f.).

19.

16 sider (4 læg, hvoraf læg 2 og 3 delt i enkeltblade; det hele nummereret med blyant 1-5; nr. 1-3 afmærket med 3 prikker).

Mindernes Magt

i

Nordens Folkeliv

Det Skandinaviske Selskab har ønsket at høre ...

Udkast til talen i bibl. nr. 806: De historiske Minders Betydning (1845), jf. næstfølgende ms.-nr. her. - Nærværende ms. dækker hele talen. Måge afvigelser her fra den endelige form.

20.

12 sider (3 læg).

De historiske Minders Betydning

nærmest

for

Nordens Folkeliv

Mine høistærede Herrer!

De vil iaften vel gjøre mig den Ære ...

Del af ms. til bibl. nr. 806: De historiske Minders Betydning (1845). Teksten i ms. svarer til nævnte skrift fra s. 15 (selve talens begyndelse) og til s. 27, linie 5 f.o. Resten af ms. må være gået tabt. - Nærværende ms. er ikke trykms.; flere mindre afvigelser forekommer.

21.

2 sider (1 blad).

M. H. Den Skaal, jeg nu vil tage mig den Frihed at foreslaae, har ...

Tekst siden ned. Antagelig skåltale for professor A. G. Sommer, efter at han havde holdt sit foredrag "Om de spirituøse Drikkes diætiske Brug i det skandinaviske Norden" i Skandinavisk Selskab 14. marts 1845. (Sommer udgav (eller rettere: foreningen udgav) bagefter sit foredrag, se Erslew). Sommer nævnes af Gr. i teksten her, og Gr. siger i linie 11-10 f.n., at han "af Hjertensgrund drikker Deres Skaal". - Af "Fædrelandet" vides det, at det efter foredraget gik festligt og muntert til i selskabet denne aften; men talereferater kendes ikke. - Utrykt.

Anden side:

Af Bestyrelsen har jeg iaften faaet det ærefulde Hverv, at ... Skåltale for Island; måske skåltale i samme selskab 10. januar 1846, se bibl. bd. IV, s. 77 (rettelser og tilføjelser til bd. II, s. 287)

22.

20 sider (3 læg + 4 enkeltblade; tidligere forskellige nummereringer nu ændret således, at de 3 læg er pag. 1-12 (røde tal), de følgende

4 blade bevarer deres blyantsnummerering: A₃, B₁, B₃, B₄).

Pag. 1-6:

Mine Herrer! og især I Nordiske Frænder fra ...

Tale for nationaliteten, holdt på studentermødet i Kbh. onsdag den 25. juni 1845 (jf. bibl. nr. 816 med rettelser og tilføjelser). Trykt både i "Fædrelandet" og i den svenske beretning (begge nævnt i bibl., beretningen dog kun i rettelser og tilføjelser). I visse partier følges ms. og tryk nøje, i andre ikke. Flere udkast, se nedenfor.

Pag. 7-8:

Mine Herrer! Venner, Brødre! jeg vil bede ...

Udkast til en anden tale samme dag, nemlig tale "om de unges forhold til de gamle" (jf. bibl.) -, eller tale for "et venligt kammeratskab mellem de gamle og de unge". - Trykt i den svenske beretning, se bibl.s rettelser og tilføjelser. - Ms. ufuldstændigt; enten er et afsnit af ms. gået tabt, eller Gr. har brudt af og ikke gjort teksten færdig. - Udkast, se nedenfor.

Pag. 9-12:

Mine Herrer! I forrige Aarhundrede var man ...

Udkast til den her foran i ms. p. 1-6 skrevne tale.

Udkast:

Blad A₃:

Udkast til (del af) den her foran i ms. p. 1-6 skrevne tale.

Blad B₁:

Udkast til den her foran i ms. p. 7-8 skrevne tale.

Blad B₃:

Som forrige (B₁).

Blad B₄:

Som forrige (B₁ og B₃).

23.

2 sider (1 blad). Ingen titel. Hver side sin særskilte tekst.

Første side:

M. H. jeg har udbedt mig Ordet for at indlede en lille ... Skåltale ved den Nordiske Højtid 13. januar 1846 (jf. bibl. nr. 838). Talen er omtalt i oplysningerne til nævnte bibl.-nr., og dens emne er ganske rigtigt Nordens Oplysning. - Iøvrigt utrykt.

Anden side:

M. H. Der er endnu en Skaal, jeg gierne vil foreslaae, ...

Gr.s anden skåltale ved samme fest, se ovenfor. Talen også omtalt i oplysningerne til bibl. nr. 838, og emnet er, som dér angivet: en skål for en examen over alle examiner.

24.

2 sider (1 blad). Ingen titel. Kun tekst (af Gr.) på den ene side.

Gamle Vine og Blomster nye ...

Tale (begyndende med poetisk citat) ved en ikke nøjere angiven festlighed, hvor der er "en Gæst i vor Midte". Emnet er: det altid påny opblomstrende Norden. - Talen er sandsynligvis holdt ved festen for Geijer i Kbh. d. 10. august 1846, se bibl. bd. II, s. 300. - At talen er holdt i 1846 er sandsynligt ud fra den anden side af ms., hvor der med fremmed hånd er optegnet en liste over de teologiske kandidater, som skal prædike i Vartov i juni og juli. Årstal oplyses ikke, men det angives, at Trinitatis søndag var den 7. juni, hvilket passer på 1846 (eneste gang i 1840'erne). - Geijers navn nævnes ikke i talen, heller ingen allusioner til hans forfatterskab eller lign. - Utrykt. - Et andet udkast er måske nr. 80 i det følgende.

25.

4 sider (1 læg; en stor del af tredje og hele fjerde side blank).

Asylskole-Selskabet 26 Octbr 1846.

Naar et Selskabs Bestyrelse, der jo skal ...

Tale, sikkert i asylskolens bestyrelse, nævnte år og dag. Emne: et forslag fra bestyrelsen om, at Asylskoleselskabet skal ophæves. Gr.s tale er én lang protest mod dette forslag. - Utrykt.

26.

2 sider (1 blad).

Asylskolen 3die Novbr 1846.

Det var mig en sørgelig Morgenstund, da jeg ...

Tale i asylskolen til børnene den første skoledag, efter at skolen i nogen tid havde været lukket på grund af en brand, idet møllen ovenover skolebygningen brændte. (Denne brand er kort omtalt i "Beretning om Dronning Caroline Amalies Asyl gennem 75 Aar .. 1904, s. 32f.). - Utrykt.

27.

4 sider (1 læg).

Nordens Minder

(til Studenterne 1847. Jan 13.)

Hvordan det saae ud i Norden for halvfemte ...

Må være udkast til begyndelsen til det foredrag, Gr. holdt nævnte år og dag ved studenternes "Nordiske Højtid", jf. bibl. nr. 876. - I helt omarbejdet skikkelse udgav Gr. dette foredrag lidt senere samme år, se bibl. nr. 878, uden synderlig lighed med nærværende ms. - Ms. er ikke tekst til Gr.s skåltale på samme møde.

28.

4 sider (2 enkeltblade, nummereret A og B).

Blad A. Ingen titel.

M. H. Baade De og jeg veed jo nok, at der ved de saakaldte ... Udkast til skåltale ved den Nordiske Højtid 13. januar 1848, se oplysningerne i bibl. nr. 908. - Utrykt.

Blad B. Har følgende titel:

Skaal for den Danske Høiskole ved den
Nordiske Fest 13de Jan 1848

Jeg takker Dem m. H. fordi De ikke blot har gjort ... Udkast til samme tale som forrige (blad A).

29.

8 sider (1 læg + 2 enkelte blade, alle i større format (og på tyndere papir) end de øvrige mss., og derfor sammenfoldet en extra gang; læg og blade er af en tidligere registrator nummereret (med blyant): la, lb, 2).

Nestved Rønnebeksholm

Danske Samfund

Er det Danske Folk ved sig selv eller fra sig selv?

(talt i Nestved 13de Septbr)

At gaae fra sig selv, det veed vi alle er noget ...

Tale nævnte dag i 1848 i Næstved Danske Samfund. Trykt i Danskeren I (1848), s. 433-443 med samme titel som ovenfor. Tekstovergangen mellem la og lb viser, at der på dette sted mangler noget i ms. Det manglende må bl.a. have handlet om Hamlet, hvilket ses af lb øverst, jf. også slutningen af ms. (Det kan ikke ses af den trykte tekst, der netop omtrent derfra, hvor mangelen indtræder, fremtræder i en meget omarbejdet skikkelse, medens derimod teksten i lægget, altså de 4 første sider af ms., ret nøje svarer til den tilsvarende trykte tekst).

Øverst til venstre ved ms.'s begyndelse er med blyant tilskrevet: (Særtryk). Et sådant kendes ikke. Der må vel menes trykket i Danske-
ren.

30.

4 sider (1 læg).

llte Valgkreds

M. H. jeg har alt ...

Med blyant øverst til venstre er tilføjet: (Trykt særlig)(1848). Dette, at talen skulde være trykt særligt, og overhovedet trykt, er efter alt at dømme en fejltagelse, og det er ligeledes tvivlsomt, om talen overhovedet er blevet holdt. Begyndelsen lyder: M.H. Jeg har alt havt Leilighed til at tale til saamange Medlemmer af Hovedsta-
dens llte Valgkreds og faaet saa gunstigt Svar af dem, at det kunde synes overflødigt for mig endnu inden Valgdagen at tale mere om den Sag, ... etc. - Hvis Gr. med ordene "gunstigt Svar" mener det for ham heldige prøvevalg 29. september 1848 (se bibl. II, s 335), så må denne tale være holdt (eller tænkt at skulle holdes) mellem denne dag og selve valgdagen torsdag 5. oktober 1848. Men så vidt vides talte Gr. ikke i dette tidsrum til sine vælgere, men holdt alene en tale i Danske Samfund. (Det er en fejltagelse, når der i bibl. IV, s. 80, linie 18 og 13 f.n. tales om et valgmøde d. 1. oktober; fejlen skyldes overfladisk læsning af Lundes indlæg). - Lidt senere i teksten her i ms. siger Gr.: jeg har alt havt Leilighed til at tale osv., hvormed han må sigte til talen for Holmens folk d. 28. september, jf. bibl. II, s. 335.

31.

6 sider (1 læg + 1 blad).

I den Danske Forening.

(27 Novbr 1848.)

M.H. Naar Hr Justitsraad With forrige ...

Tale nævnte år og dag i nævnte forening, se bibl. nr. 939, som registrerer Gr.s sang til dette møde, hvor Gr. altså holdt denne tale, som ellers ikke kendes på tryk eller fra referat.

32.

4 sider (1 læg).

Nordens Enighed

Der er aabenbar ingen Skaal, man ...

Ms. indeholder 3 taler af Gr., alle holdt ved festen for Oehlen-schläger d. 14. november 1849 og alle trykt i et mindeskrift udgi-
vet kort efter, se bibl. nr. 970.

Ms. p.1-3 øverste halvdel: tale for Oehlenschläger, tr. i Mindeskrif-
tet s. 17-18.

Ms. p. 3 nederste halvdel-4 øverste halvdel: tale for Ingemann,
trykt s. st. s. 30-31.

Ms. p. 4 nederste halvdel: tale, da Gr. overrakte Oehlenschläger
en laurbærkrans; trykt s. st. s. 29-30.

33.

8 sider (2 læg).

April 1801 og April 1849

(i Danske Samfund)

Det er nu længe siden, jeg havde Ordet ...

Tale i Danske Samfund 1851, antagelig 2. april, 50-årsdagen for sla-
get på Reden 1801. Trykt i Danskeren IV (1851), 296-302, titel æn-
dret til: April 1801 og April 1851. - Når Gr. i titlen i ms. bruger
årstallet 1849, skønt talen holdtes i 1851, sigter han dermed til
ulykken skærtorsdag 1849 i Eckernförde fjord, da vi mistede 2 ski-
be. - Ms. og trykt tekst følges nøje ad.

34.

12 sider (3 nummererede læg i lidt større kvartformat end sædvan-
ligt). Lyseblåt papir. Ingen titel.

Mine Herrer! De har givet mig Ordet og ...

Tale 9. juni 1851 i Christiania, se bibl. nr. 999 e. - Trykt i Dan-
skeren IV 397-400 (og derfra også i beretningen (se bibl.), side
60-64), dog således, at Gr. ikke har benyttet hele sit ms., men har
afkortet noget. Den trykte tekst svarer til ms. fra læg 1, pag. 2,
linie 5 (-10) f.o. og til læg 3, pag. 2, lidt over midten. Gr. har
således ikke benyttet den første og de 2 sidste sider af sit ms.
Også andre, mindre forskelle findes mellem ms. og tryk.

35.

En strimmel papir. Ingen titel.

Da jeg endnu engang, som Alders-Formand, har den ...

Tale 4. oktober 1851 i folketingets 3. rigsdagssamling: Gr.s velkomstord som aldersformand ved samlingens åbning, se bibl. nr. 1006.- Nærv. lille tale er trykt i spalte 1 i Rigsdagstidende.

36.

6 sider (1 læg + 1 blad; blått papir).

Møen

(6te Juli 1852)

Danske Mænd, Brødre og Venner! det ...

Tale på Møn (hvor?) 6. juli 1852, mindetale for slaget ved Fredericia for 3 år siden. - Møens Avis bør efterses, evt. referat opspores. Utrykt.

37.

4 sider (1 læg; blått papir).

Folkefesten ved Rønnebæksholm

(25 Juli 1852)

Danmarks Rige synes vel for Øie(blikket) ...

Tale nævnte år, dag og sted, jf. omtalen i bibl. III, s. 94, hvor stedet angives som "ved Næstved". Dette er ganske vist sandt, idet Rønnebæksholm ligger ca. 2½ km fra Næstveds centrum, men stedet var nøjere betegnet Rønnebæksholms hovedmose (jf. Præstø Amts Aarbog ny rk., II 182, hvortil er henvist i bibl.). Emnet er, som angivet i bibl.: modersmålet. - Utrykt.

38.

10 sider (2 læg + 1 blad; blått papir; desuden vedlagt et hefte på 4 blade med afskrift af teksten).

Udsigterne til et Nordisk Forbund.

(Skandinavisk Selskab 1853. Febr 14)

Der er, M. H. ikke blot løbet ...

Tale anførte år og dag i nævnte selskab. Utrykt; omtalt i bibl. IV, s. 86 (i rettelser og tilføjelser til bd. III, s. 97). - Efter ms. er vedlagt en afskrift af teksten ved Svend Grundtvig (et hefte på 8 sider, hvidt papir). - Udkast, se næstflg. (39).

39.

8 sider (2 læg, blått papir; sidste side ubeskrevet).

Det Nordiske Forbund

(Skandinavisk Selskab 1853. Febr 14)

Der er M. H. løbet meget Vand til ...

Udkast til foregående (38).

40.

10 oktavsider (2 læg + 1 blad, nummereret 1-3).

Landsmænd! Valgmænd!

Danske Mænd!

Jeg kommer vel her idag for ...

Ms. ufuldst., slutningen tabt.

Valgtale 26. februar 1853 i Skælskør, jf. bibl. nr. 1036b. Citat af ms., se henvisningen i bibl.

41.

20 sider (5 læg). Ingen titel.

Danskere af begge Køn! vil De høre ...

Tale, hvori Gr. foreslår stiftelsen af en Dansk Forening. Talen holdt uvist hvor og hvornår, men antagelig i februar eller i begyndelsen af marts 1853 i Casino. (I alle tilfælde vel sikkert før "indbydelsen", dateret 7. marts, jf. bibl. III, s 98, - eller måske før den allerførste indbydelse, dateret 23. februar?). - I en senere tale i Casino 3. maj 1853 (bibl. nr. 1045) bruger Gr. ordene: siden jeg sidst stod her og kaldte med det fuglevingede Ord paa en Dansk Forening. - (Dannebrog 28. maj 1853, pag. 3, sp. 2), hvormed han vel kun kan sigte til nærværende tale. (Jf. næstflg.).

42.

8 sider (1 læg + 2 enkeltblade; blått papir).

Den Danske Forening

(Casino 14 April 1853)

Naar jeg iaften her træder frem ...

Tale anførte år og dag (jf. dog nedenfor) i Casino. Ikke omtalt i bibl., men den må slutte sig til bibl. nr. 1040 (foreningens bestemmelser olgn.), der også er dateret 14. april. - NB Ifølge Fædrelandet 15. april 1853 blev ovennævnte møde i Casino aflyst og udsat

indtil videre. Måske er da talen slet ikke blevet holdt. - Utrykt.

43.

4 sider (1 læg).

Valg-Tale

(Skielskiør 27 Mai 1853)

(Efter 8 indklammede, men ikke overstregede linier begynder teksten:)

Saa stiller jeg mig da atter her i ...

Valgtale anførte år og dag i Skælskør. - Ms. ufuldst., idet slutningen mangler. I sin helhed utrykt, men citat findes i Antvorskovs højskoles årsskrift 1929, se henvisningen i bibl. nr. 1043b. (Dette tilsyneladende ene citat er i virkeligheden sammenstykket af mindst 2 citater).

44.

4 sider (1 læg, lyseblåt; formatet større end sædvanlig kvart, derfor er lægget foldet en ekstra gang).

Præstø 2den Juni 1854.

Her seer mine ærede Vælgere af Præstø-(Amts) ...

Tale ved valget i Præstø anførte år og dag, hvorved Gr. igen indvalgtes i folketinget. Valget er omtalt i bibl. nr. 1085, linie 7 i dette. - Tryk eller referat kendes ikke.

45.

8 sider (2 læg; lyseblåt).

Danmarks Rige

Naar den Danske Forenings Be(styrelse) ...

Ufuldst. - Efter begyndelsen at dømme en tale ved en grundlovsfest i "Den Danske Forening", og da kan der næppe være tale om andre end foreningens fest 5. juni 1854. Referater af denne kendes ikke, men Gr. skrev et digt til festen (også bestemt til andre grundlovsfester dette år), nemlig bibl. nr. 1079, hvis indhold er temmeligt åndsbeslægtet med nærværende tale. Begges emne: Danmarks Rige. - (At ms. ikke har noget at gøre med grundlovsfesten 1853, ses af referatet af denne i Dannebrog 24. juni 1853, omtalt i bibl. bd. III, s. 117 midt. - I 1855 synes foreningen ikke at have gjort videre ud af grundlovsfesten).

46.

4 sider (1 læg; extrastort format, derfor sammenfoldet en extra gang).

I Lysthuset Venligheden

(8 Septbr 1854)

Saa blev det dog færdigt, dette ny Lysthus ...

Tale ved indvielsen af eller afslutningen af bygningen af det lysthus, som Gr.s hustru, fru Marie, lod bygge til Gr. i Rønnebæksholms have. (Selv var hun død, da huset stod færdigt). Dagen er tillige Gr.s fødselsdag. Gr. gav huset navnet "Venligheden". - Udkast, se næstflg. (47).

47.

4 sider (1 læg).

8de Septbr 1854.

Det er jo umueligt, Venner! at jeg ...

Tale ved indvielsen af (eller afslutningen af bygningen på) lysthuset i Rønnebæksholms have, jf. nr. 46. - Bemærk, at efter s. 4 nederst fortsætter teksten i marginen på s. 4, derefter på s. 2 og 1, hvor teksten ender. - Henimod slutningen foreslår Gr., at huset bør hedde "Venligheden". Da Gr. bruger dette navn i overskriften til en anden form af talen (46), er da nærv. ms. sikkert det første udkast.

48.

4 sider (1 læg). Ingen titel.

Ja M.H. De har allerede hørt, at naar ...

Tale af Gr. 14. december 1854 i Den Danske Forenings generalforsamling. Trykt, se bibl. nr. 1095 (Dannebrog 23. december 1854). - Ms. ufuldst., slutningen mangler. Teksten i Dannebrog følger nøje ms.

49.

4 sider (1 læg).

Kierteminde

(Valgdagen 21 Jun 1855)

Idet jeg hilser de ærede Vælgere ...

Brudstykke (begyndelsen) af valgtale anførte år, dag og sted (jf. bibl. nr. 1120). Gr. lod ikke talen direkte trykke, men gav et forkortet referat af den i en artikel, han senere skrev om valgdagen,

se næstfølgende nr. (50).

50.

12 sider (3 læg; lægnummerering 2-3-4 skyldes en tidligere registrator).

Valgdagen i Kierteminde

(1855. Juni 21)

Den 21de Juni var, som man vel husker, ...
Trykmanuskript til artikel med samme titel i Dannebrog 13. juli 1855, se bibl. nr. 1120. - Heri refererer Gr. også kort sin valgtale nævnte dag (hvoraf vi har begyndelsen i ms. nr. 49 her foran).

51.

22 oktavsider (1 læg + 1 blad + 4 læg). Læggene og bladet er af registrator nummereret A-F.

1855. August 4.

Der staaer paa Stenen: hun ...

Læg A hører ikke organisk sammen med de efterfølgende læg; et læg (evt. et blad) må mangle umiddelbart efter A.

Læg B-E udgør en fortløbende tekst. Men derefter må mangle et læg (eller blad), idet teksten i læg F (som udgør slutningen) ikke direkte fortsætter E.

Tale ved afsløringen 4. august 1855 af mindestenen for fru Marie Grundtvig i Rønnebæksholms have, jf. omtalen i bibl. bd. III, s.143.- Gr. lod ikke denne tale trykke, men den udgør et slags forstadium til bibl. nr. 1124, jf. også næstfølgende (52).

52.

8 oktavsider (2 læg); ingen titel. Af registrator er hvert læg nummereret (m. rødt) A og B. (En tidligere registrering har nummereret det første læg med tallet 3, det andet med 2 streger, som vist skal læses som 11).

Læg A begynder:

Det er derfor i mine Øine ...

Læg B begynder:

som denne vidunderlige Frue, ...

Begge læg er dele af bibl. nr. 1124, artikel i Dannebrog 25. august 1855: Fru Maries Bautasteen ved Rønnebæksholm. - Læg A er ms. til nævnte tryk side 2, fra spalte 1, linie 6 f.o. og til spalte 2, li-

nie 17 f.o. - Læg B er ms. til samme, side 6, fra spalte 1, linie 13 f.n. og til s. 7, spalte 1, linie 5 f.o.

53.

4 sider (1 læg).

Frederiksberg

5 Juni 1856

"Bagefter kommer tyndt Øl!" det er et godt ...

Tale grundlovsdag nævnte år på Frederiksberg slots ridebane. Gr. var en blandt flere talere. - Utrykt, blev ikke egl. refereret i pressen, men Berl. Tid. 6. juni 1856 har følgende omtale af den: Hr. Pastor Grundtvig indledede i et meget humoristisk, af Forsamlingens Bifald og Latter stadigt afbrudt Foredrag et Leve for det danske Frisprog. - Talen uomtalt i bibl. - Utrykt.

54.

2 sider (1 blad; siderne er af registrator kaldt A og B).

Side A.

(Tivoli 1856 20 Juni)

Da det er fem Aar siden jeg var oppe i ...

Tekst denne side ned.

Tale ved festen i Tivoli nævnte år og dag, jf. bibl. nr. 1149. - Talen er trykt ordret i "Studentertog til Upsala 1856 ... Beretning ... (1858-59)", s. 145.

Side B. Ingen titel.

Beviser paa baade idag og i alle ...

Udgør sidste side eller del af en anden tale af Gr. ved samme fest, jf. ovenfor. Også denne anden tale er trykt i førnævnte beretning s. 146-147, og nærværende ms. svarer til s. 147, linie 7 f.o. og talen ud. Begyndelsen må være gået tabt (?).

55.

2 sider (1 blad).

Nordiske Boghandlere

(24 Juli 1856)

Da Nordens Boghandlere ved deres første ...

Tale nævnte år og dag ved festen for den nordiske boghandel, se bibl. nr. 1154. - Ms. er ufuldst., idet slutningen må være gået tabt. - Utrykt; presseomtale, se nævnte bibl.-nr.

56.

4 sider (1 læg).

Kirkemødet
(Khvn 1857.)

Man har ønsket, at jeg skulde byde ...
Velkomsttale ved det skandinaviske kirkemødes åbning 14. juli 1857, se bibl. nr. 1193a. - Talen trykt (se bibl.) i de efter kirkemødet udgivne "Forhandlinger" s. 18-19. Teksten dér følger temmeligt nøje ms., dog flere mindre afvigelser hist og her.

57.

4 sider (1 læg).

Ved Grundlovsfesten
5te Juni 1858.

Naar en gammel Mand, som jeg, der ...
Tale nævnte år og dag, se bibl. nr. 1222. Udførligt pressereferat, se henvisningen i bibl.

58.

4 sider (1 læg).

Modersmaalet
(i Tivoli 5 Jun 1859)

Naar jeg skal tale til Danske Folk, ...
Tale i Tivoli grundlovsdag 1859, omtalt i bibl. bd. IV, s. 96 (i rettelser og tilføjelser til bd. III, s. 235). I pressen kun kort antydning af indholdet, se bibl. - En anden tale ved samme fest, se næstfølgende (59).

59.

Lille papirlap beskrevet på begge sider. Ingen titel.

Jeg har engang for mange Aar siden udbragt ...
Skåltale om aftenen ved festen i Tivoli grundlovsdag 1859, jf. nr. 58 ovenfor. - Denne skåltale er omtalt i bibl. bd. IV, s. 96, hvor det oplyses, at dens indhold er antydet i "Fædrelandet" 6. juni 1859. Nærværende ms. bevidner rigtigheden af, hvad "Fædrelandet" meddeler. - Med hentydningen i første linie sigter Gr. til den første tale i ms. nr. 16 her foran.

60.

4 sider (2 blade).

6te Juli 1859.

I Danmark er jeg født og baaret ...
Tale ved selskabet "De danske Vaabenbrødre"s fest i "Alhambra" d.
6. juli 1859, tiårsdagen for slaget ved Fredericia, se bibl. nr.
1251. - Pressereferat, se bibl. - Talen iøvrigt utrykt.

61.

8 sider (2 læg). Ingen titel.

Ja, Tak og mange Tak skal De have ...
Tale ved grundlovsfest i Tivoli 5. juni 1860, se bibl. nr. 1263.
Utrykt, men pressereferat kendes, se bibl. - Antagelig har Gr. holdt
talen efter nærv. ms., smlgn. en anden, kortere form, registreret
her som nr. 62.

62.

6 sider (1 læg + 1 blad).

Grundlovsfesten

5te Jun. 1860.

Jæ. Tak, mange Tak, fordi De vil høre ...
Kortere form, måske udkast, til foregående (61). - Af pressereferat
ter kan det ikke ses, hvilket af de 2 mss. Gr. har brugt.

63.

6 sider (1 blad + 1 læg).

Frederiksberg

(3die Juli 1860)

Stik du Fingeren i Jorden og lugt ...
Uomtalt i bibl. - Det har af de førende hovedstadsblade ikke været
muligt at få opsporet, ved hvilken lejlighed eller for hvem Gr. har
holdt denne tale. Af talen selv kan intet udledes herom. Dens em-
ne(r) er danskernes forhold til tyskerne, Tyskland, om folkelighe-
den, hjemmetyskeriet. Udkast, se næstfølgende.

64.

4 sider (1 læg). Ingen titel.

Stik Fingeren i Jorden og lugt hvor ...
(Ovenover denne begyndelseslinie er skrevet en tilføjelse til tek-

sten længere nede).

Udkast til forrige, se denne (63).

65.

8 sider (1 læg + 2 enkeltblade). Ingen titel.

Jeg vil ikke sige, at jeg fattes Ord til ...

Tale 13. juni 1862 på det nordiske studentermøde i Kbh. Ikke trykt, men kortere referater kendes, se bibl. nr. 1310a. - 2 udkast, se næstfølgende nr. 66 og 67.

66.

8 sider (2 læg). Ingen titel.

Det være langt fra mig med classisk ...

En anden form af foregående (65), se denne.

67.

7 sider + tekst på den ene side af en vedhængende strimmel (egl. 2 læg, hvoraf to trediedele af sidste lægs sidste side er fjernet). Ingen titel.

Det skal være langt fra mig, med classisk ...

Et andet udkast til samme tale, se nr. 66 og 65.

68.

4 sider (1 læg; sidste side blank).

Vennemødet

at naar Christi Evangelium kom(mer) ...

Slutningen af ms. til tale på vennemødet 10. september 1863, se bibl. nr. 1324 Ca. ~~Talen~~ trykt i vennemødeberetningen s. 39-44, og ms. svarer nøje til teksten fra s. 43, lin. 8 f.o. og talen ud (til s. 44 midt).

69.

4 sider (1 læg).

Frederik den Syvende

Det var i Aaret 1848, da det Olden(borgske) ...

Antagelig udkast til s. 58-60 af 3. oplag af "Mundsmag", 1863, hvoraf 1. oplag kom 1842, se bibl. nr. 731A. - 2. oplag, som var udkommet i 1844, endte med beskrivelsen af Chr. VIII; nu da nyt oplag skulde ud kort efter Frederik VII's død, blev den forøget med et kapitel om denne sidste konge, og nærværende ms. er udkast dertil. Det afviger

meget fra den endelige form. På ms. p. 2 øverst læses, at "Den for-
skrækkelige Kongelov blev nemlig ophævet", og i "Mundsmag" 1863 hed-
der det s. 59, at Danmark under krigen (1848) "istedenfor den for-
skrækkelige Kongelov" havde fået en ny grundlov etc. Dette for at
påpege en verbal overensstemmelse. - Et andet udkast, se næstføl-
gende (70).

70.

2 sider (1 blad).

Frederik den Syvende

Christian den Ottende døde uventet (1848) ...
Som forrige (69) et udkast til slutkapitlet af det nye oplag af
"Mundsmag".

71.

2 sider (1 blad).

Dronningens Pige-Skole

(2den Mai 1864)

Vi veed det alle, at det er mange Aar ...
Tale i dronningens (enkedronning Caroline Amalies) asyl-pigeskole
anførte år og dato. Talen utrykt. Anledningen var skolens flytning
til en ny (midlertidig) bygning, hvor den begyndte nævnte dag. Den-
ne flytning er omtalt i bibl., bd. II, s. 187 nederst (også i den
s.st. omtalte beretning s. 42).

72.

2 sider (1 blad)

1864

Lille-Juleaften

(Dronningens Pigeskole)

Jeg kommer ihu, at da jeg for 25 Aar siden ...
Utrykt. - Tale 23. december 1864 i dronningens pigeasylskole (jf.
nr. 71). - Ingen særlig anledning udover julen.

73.

8 sider (2 læg).

1865. (Sept. 5)

Ved Stenen.

Det er tungt at skille dem ad, som gierne ...
Tale 5. september 1865 i Dyrehaven ved slesvigernes besøg. Talen
holdtes ved "den slesvigske sten". - Trykt i Garrigue's beretning s.

47-51, se bibl. nr. 1374. - Ms. og tryk følges nøje.

74.

4 sider (1 læg).

1866

Dannekvinde-Skolen

(31te August.)

Det er fulde 25 Aar siden, jeg havde den ...
Tale ved indvielsen 31. august 1866 af den nye asylskolebygning, se bibl. nr. 1399. - Talen trykt samme år i Dansk Folketidende, se bibl. Ms. og tale stemmer nøje.

Udaterede taler

75.

2 små oktavsider (1 blad).

(Øverst 4 linier, der udgør tilføjelser til et sted i selve ms., desuden findes samme sted følgende angivelse: Christianshavn 16de Juli 1839. My dear Friend). Brudstykke uden titel.

faste Bidrag aldrig blev større ...

Slutningen af en tale i Danske Samfund 1839; angår selskabets udgifter til trykningen af Niels Ebbesen-visen i september 1839 (se bibl. nr. 630 med oplysninger). Teksten er da måske fra september eller oktober 1839.

76.

2 sider (1 blad). Ingen titel.

kan saa ingen have Magt for (fra?) i dette ...

Brudstykke af tale i Danske Samfund. Emne bl.a., om dørene til møderne skal stå åbne eller være lukkede (dvs. om der skulde være kontrol eller ikke med hvem der indfandt sig til foredragene). Dette var blevet diskuteret flere gange tidligere i foreningen, nemlig bl.a. 19. november 1839 (se fasc. 364.II.18) og 26. november 1839 (se samme fasc. nr. 19), endvidere 23. november 1841 (se samme fasc. nr. 64). Formodentlig har dette emne været diskuteret meget oftere, og en datering af nærværende ms. er derfor vanskelig. (I 1839 var Gr. modstander af lukning, i 1841 indser han, at det måske havde været bedre med kontrol (adgangskort), men han fortryder dog ikke sit standpunkt. I nærværende ms. er han stadig tilhænger af fri adgang til foreningen,

altså åbne døre).

77.

2 sider (1 blad).

Grændsen
mellem
Dansk og Tydsk
betragtet
af

Nik. Fred. Sev. Grundtvig

Der er en Reise fra "Haerslöv til Kiel", ...
Dette ms. var oprindeligt fejlagtigt anbragt forrest i ms. til talen på Skamling 1844, altså nr. 17 her foran (hvis begyndelse mangler). Vanskeligt at datere. Vel fra 1840'rne. I ms. p. 1, linie 12 f.n. skriver Gr. om "Adressaterne", måske er ms. da fra "den jyske adresse"s tid, 1844, jf. bibl. nr. 781 slutn. - Ms. skulde da være udkast til en artikel.

78.

4 sider (1 læg). Ingen titel.

Da jeg første Gang havde den Fornøielse ...
Tale holdt uvist hvor og hvornår. Den er holdt i et selskab eller forening, og Gr. hentyder til, at han også tidligere har talt i samme forening. - Emne: oplysning, ordet og talen. - Vel fra 1840'rne.- Udkast, se næstfølgende.

79.

2 sider (1 blad). Ingen titel.

Da jeg sidst havde den Fornøielse at ...
Variant eller udkast til forrige (78).

80.

2 oktavsider (1 blad). Ingen titel.

M. H. De vil finde det om end lidt egenkiærligt, ...
Skåltale for en "Gæst i vor Midte", der slutter med, at Gr. udbringer en skål for Nordens ånd. - Måske et udkast til nr. 24 her foran??

81.

2 oktavsider (1 blad).

Første side:

Dydens Skaal.

Jeg har faaet et slemt Ord paa ...
Skåltale holdt uvist hvor og hvornår.

Anden side:

Holger Danskes Skaal.

Den Skaal, jeg herved tager mig den ...
Skåltale uvist hvor og hvornår; måske ved festen 28. juni 1840, alt-
så ved samme lejlighed som skåltalen for Holger Danske her foran, se
nr. 9 slutn. Altså et udkast.